

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 193

van **STEPHANIE D'HOSE**

datum: 3 februari 2021

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

Vlaamse overheid - Genderneutrale toiletten

Sinds enige jaren maakt de Vlaamse overheid werk van de uitbouw van genderneutrale toiletten. Zo werd in 2017 werk gemaakt van genderneutrale toiletten in een aantal gebouwen van de Vlaamse administratie zoals het Vlaams administratief centrum (VAC) Leuven, VAC Hasselt, VAC Antwerpen, VAC Gent, VAC Brugge; en het Ferrarisgebouw en Arenberggebouw in Brussel. In antwoord op een schriftelijke vraag (nr. 523 van 28 maart 2017) van voormalig Vlaams Volksvertegenwoordiger Ann Brusseel gaf toenmalig bevoegd minister Liesbeth Homans aan dat de Vlaamse overheid zo snel mogelijk genderneutraal wilde worden op het vlak van sanitaire voorzieningen in haar kantoorgebouwen. Voor alle nieuw te bouwen of zwaar te renoveren kantoorgebouwen wordt deze eis dwingend opgenomen in het programma van eisen en strikt bewaakt. Voor de bestaande gebouwen zal dat geleidelijk aan worden gerealiseerd, rekening houdende met de juridische, praktische en financiële haalbaarheid, met geplande projecten in deze gebouwen en vastgoedbeleid.

1. Hoe is de uitbouw van genderneutrale sanitaire voorzieningen in de kantoorgebouwen van de Vlaamse overheid inmiddels geëvolueerd?
2. Welke gebouwen werden sinds 2017 aangepakt en welke kwamen nog niet aan de beurt?
3. Hoeveel nieuwe gebouwen werden sinds 2017 in gebruik genomen?
4. Zijn er ook bestaande gebouwen waar er praktische of andere bezwaren waren om genderneutrale sanitaire voorzieningen te installeren?
5. Tegen wanneer wil de Vlaamse overheid volledig genderneutraal worden op sanitair vlak?
6. Hoeveel bedraagt de geschatte kostprijs om te komen tot genderneutrale toiletten?
7. Blijft er nog steeds een onderscheid gelden tussen sanitaire voorzieningen in de publieke gedeelten van de Vlaamse overheidsgebouwen en de kantoorvloeren inzake het kunnen/mogen installeren van genderneutrale toiletten?
8.
 - a) Geldt de ambitie om genderneutrale sanitaire voorzieningen in te voeren ook voor de EVA's, IVA's en andere instellingen die aan de Vlaamse overheid gelinkt zijn (EVA: extern verzelfstandigd agentschap; IVA: intern verzelfstandigd agentschap)?
 - b) Wat is daar de stand van zaken?

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 193 van 3 februari 2021

van **STEPHANIE D'HOSE**

1. Sinds 2017 zijn voor elk bestaand kantoorgebouw in het beheer van Het Facilitair Bedrijf de nodige aanpassingen gedaan zodat minstens in de publieke zone een genderneutraal toilet kan worden gebruikt. Zoals reeds aangegeven in het antwoord op vraag 523 van 28 maart 2017 werd hierbij voor elk gebouw nagegaan of de aanpassingen zowel technisch als financieel haalbaar zijn. Voor elk nieuw te bouwen (of zwaar te renoveren) kantoorgebouw werd de eis voor een genderneutrale sanitaire voorzieningen in de publieke zone mee opgenomen in het bestek, zoals onder meer voor Kantoor2023.
2. Zoals aangekondigd werden de genderneutrale toiletten uitgerold in het VAC Leuven, VAC Hasselt, VAC Antwerpen, VAC Gent, VAC Brugge, Graaf de Ferrarisgebouw en Arenberggebouw. Ook het Ellipsgebouw, het Consciencegebouw en de gebouwen aan het Martelaarsplein en de Grasmarkt kwamen aan de beurt. In de kleinere kantoorgebouwen, zoals de lokale vestigingen van Opgroeien en de Justitiehuzen, laat de ruimte vaak niet toe om genderneutrale toiletten te voorzien.
3. Sinds de vorige vraag (nr. 523 van 28 maart 2017) nam Het Facilitair Bedrijf het Herman Teirlinckgebouw in gebruik. Hier werd tijdens het ontwerp de nodige ruimte voorzien voor genderneutrale toiletten in het publieke vergadercentrum. Ook in het gerenoveerde Consciencegebouw is een genderneutraal sanitair blok voorzien in het publieke gedeelte.
4. In bestaande gebouwen waar geen afzonderlijk (unisex) aangepast toilet aanwezig is, is het bijzonder moeilijk om genderneutrale voorzieningen te realiseren. In dergelijke gevallen moet immers een nieuw sanitair blok worden gebouwd. Hier is niet altijd de nodige en geschikte ruimte voor, goed gelegen met mogelijkheid tot aansluitingen op water en riolering. Dergelijke factoren kunnen uiteraard een grote impact op de kostprijs van de werken hebben.
5. Het antwoord op deze vraag betreft het diversiteitsbeleid van de Vlaamse overheid en behoort tot de bevoegdheid van Dhr. Bart Somers, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen. Het Facilitair Bedrijf staat hierbij in voor het uitvoeren in de gebouwen die het agentschap in beheer heeft. Zoals hierboven aangegeven is het volledig aanpassen van bestaande gebouwen quasi onmogelijk zonder grote renovatiewerken of vervanging van de gebouwen. Dit betekent logischerwijs dat het realiseren van een volledig genderneutraal sanitair mee zal bepaald worden door de looptijd van bestaande huurcontracten enerzijds, en van geplande renovatiewerken in gebouwen in eigendom. Het invoeren van genderneutraal sanitair in de publieke zones zal dus gestaag maar zeker gebeuren.
6. De kostprijs van aanpassingen in bestaande gebouwen varieert afhankelijk van de bestaande infrastructuur. In de grote kantoorgebouwen zijn de nodige aanpassingen zoals reeds meegedeeld beperkt gebleven tot kleine werken, het aanbrengen van nieuwe pictogrammen, signalisatie en communicatie (+/- 5000€). Daar waar een nieuw genderneutraal sanitair blok moet worden gerealiseerd, ter vervanging van een klassiek gescheiden blok (M/V), kunnen de kosten oplopen tot 30 000 à 40 000€/blok.

In nieuwe gebouwen waar het concept van bij de studie is meegenomen is de meerkost eerder beperkt (meer gescheiden toilethokjes, minder urinoirs).

7. Tot op heden blijft de regelgeving voor sanitaire voorzieningen op de arbeidsplaats strikt gescheiden wc's voor mannen en vrouwen vragen. Het KB Arbeidsplaatsen bepaalt in artikel III.1-56 het volgende: de toiletten bestaan uit één of meerdere individuele wc's en desgevallend urinoirs, samen met één of meerdere wastafels. De toiletten zijn volledig gescheiden voor mannen en vrouwen, en bevinden zich dicht bij hun werkpost, de rustlokalen, de kleedkamers en de douches.
Deze bepaling laat tot op vandaag niet toe om genderneutrale toiletten op een economisch haalbare manier te introduceren op onze kantoorvloeren.
8. De ambitie op zich komt voort uit het diversiteitsbeleid van de Vlaamse overheid en behoort tot de bevoegdheid van Dhr. Bart Somers, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen.
Er is natuurlijk een raakvlak met vastgoedbeleid en -beheer, maar vanuit mijn bevoegdheid voor het algemeen vastgoedbeleid kan ik daar geen omvattend antwoord op geven. Het voorzien van genderneutrale sanitaire voorzieningen valt onder het specifiek vastgoedbeleid en -beheer en is de verantwoordelijkheid van de beherende entiteit en de bevoegde minister.
De komende jaren worden echter heel wat gebouwen van andere entiteiten van de Vlaamse overheid ingekanteld bij Het Facilitair Bedrijf, wat betekent dat het agentschap voor steeds meer gebouwen het beheer zal opnemen. Ook in die ingekantelde gebouwen zal het agentschap de lijn doortrekken en waar technisch en financieel haalbaar genderneutrale toiletten voorzien.